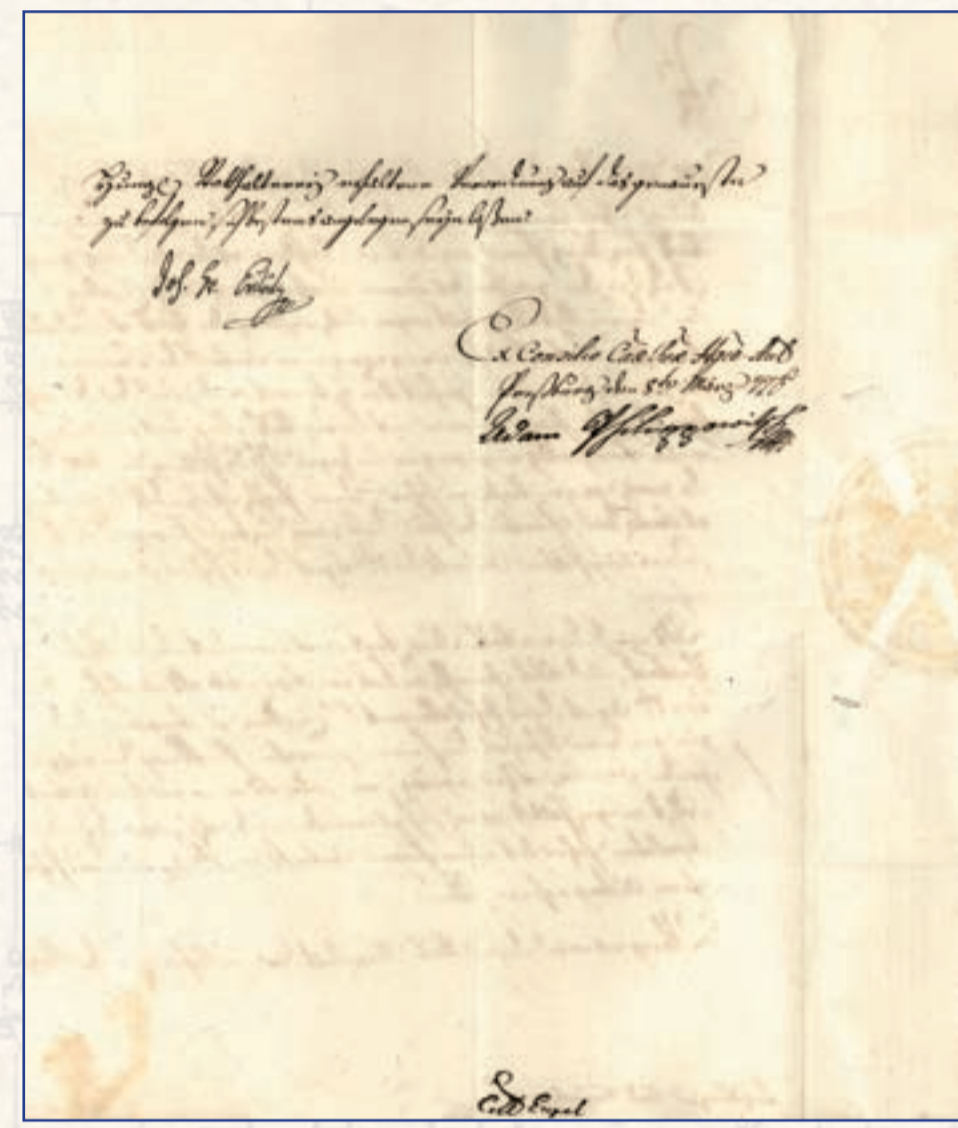
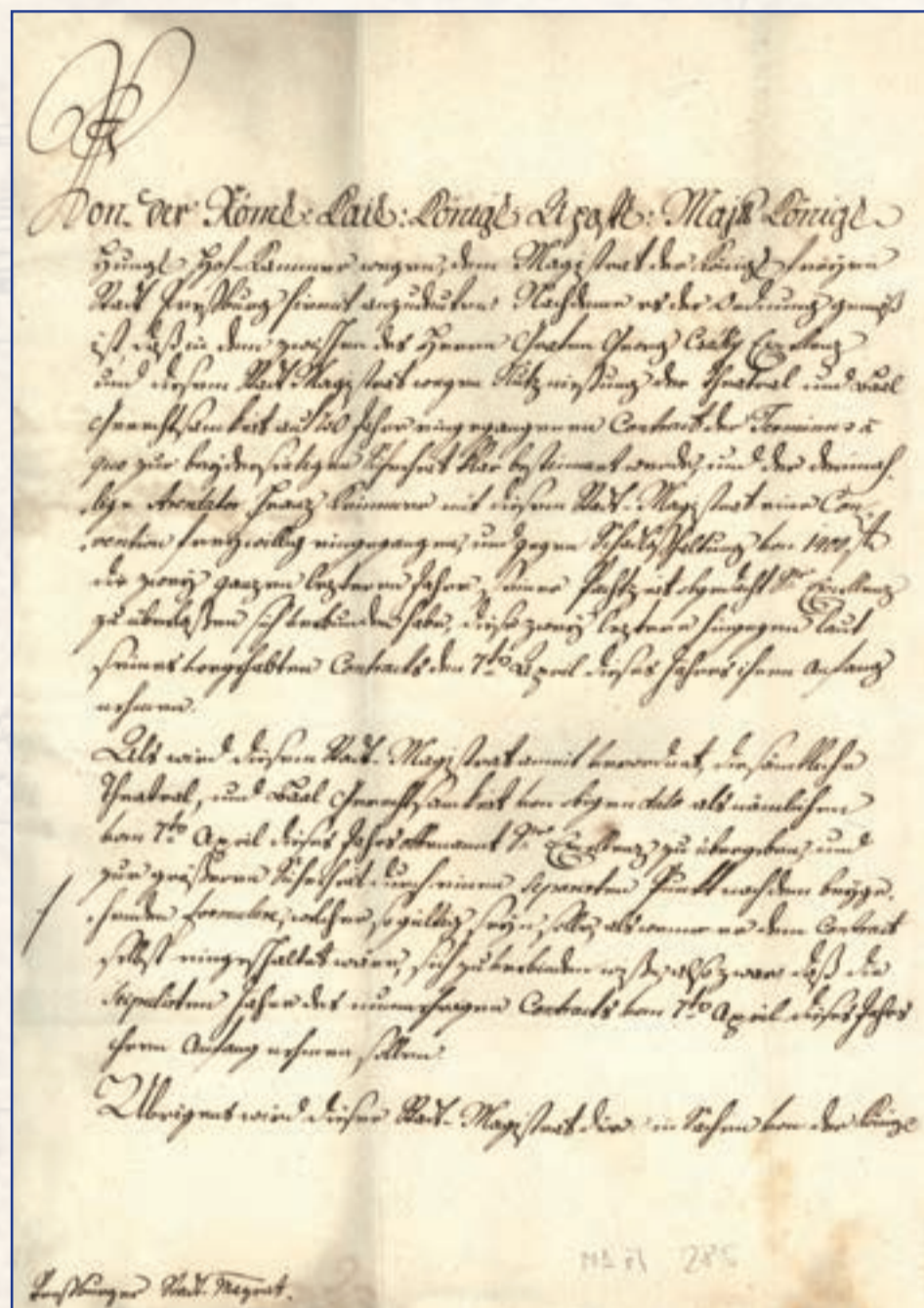
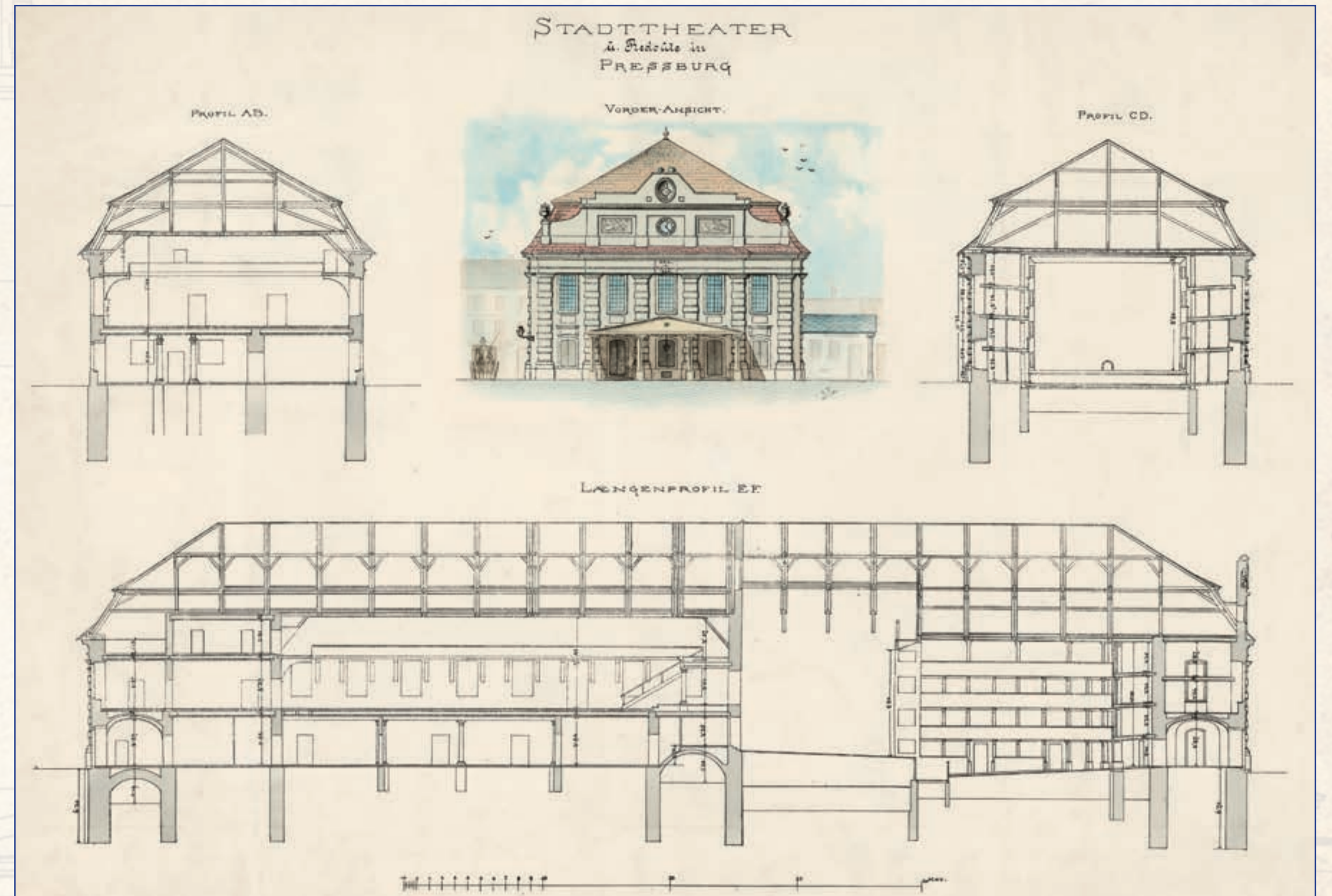
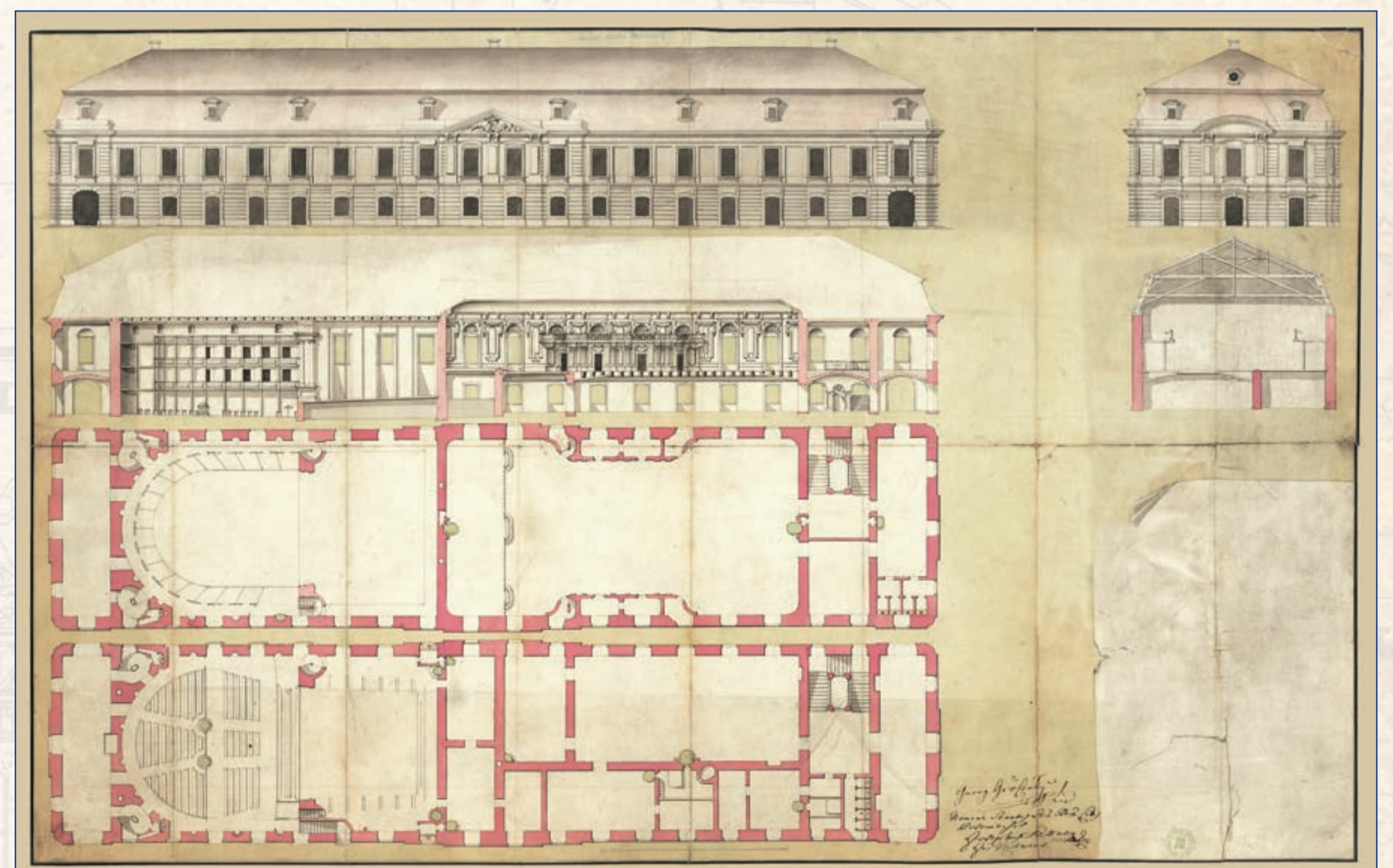

Počiatky divadelníctva v Bratislave

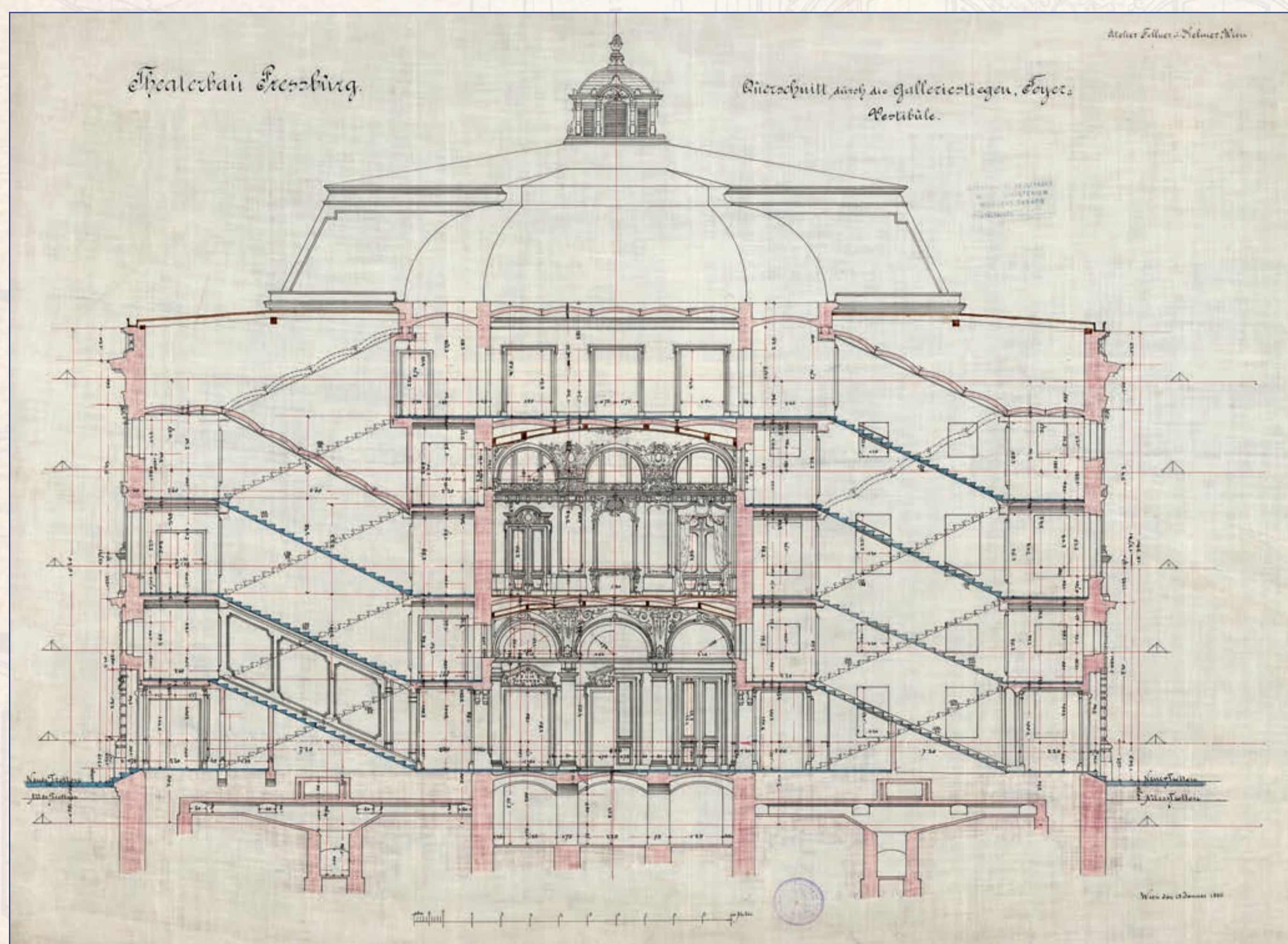
Na našom území sa po prvýkrát stretávame s hereckým umením už v ranom stredoveku. Nešlo však o divadelné umenie v pravom slova zmysle, správy z tohto obdobia zachytávajú účinkovanie potulných hudobníkov, či komediantov – jokolátorov, ktorí na území Slovenska získali pomenovanie igrici. Takíto igrici vystupovali na Bratislavskom hrade a neskoršie záznamy z 15. storočia zase spomínajú potulných hudobníkov a šašov, ktorí účinkovali pri veľkonočných a fašiangových hrách na radnici. Podobne tomu bolo aj v 16. storočí, kedy sa hrávali rôzne biblické výjavy a hry s náboženskou tematikou. Neskôr rôzne školské hry predvádzali žiaci a remeselníci tovariši. V roku 1628 bola v Bratislave uvedená jezuitskými žiakmi aj prvá hra v slovenskom jazyku – *Dialóg o predobrazoch sviatosti oltárnej*. Neskôr, v roku 1656, bola dokonca postavená aj samostatná divadelná sála so stálym javiskom na evanjelickom gymnáziu. Od začiatku 17. storočia začali vystupovať v Bratislave kočovní herci. Prvá správa o ich predstavení pochádza z roku 1609. Vystupovali napríklad v divadelnej sále vo Weitenhofe, v hostinci U zlatého orla či v hostinci U labute. V roku 1741, pri príležitosti korunovácie Márie Terézie za uhorskú kráľovnú v Bratislave, bolo postavené prvé divadlo z dreva, ktoré bolo situované pred Rybárskou bránou. Počas korunovácie v tomto divadle vystupovala talianska operná spoločnosť. Vláda Márie Terézie priniesla Bratislave veľkú prestíž, stala sa najvýznamnejším mestom celého Slovenska a Uhorska vôbec. Bratislava bola v tomto období strediskom politického, spoločenského i kultúrneho života. Postupne pribúdali priestory pre divadelné predstavenia a začalo sa hrať napríklad aj vo veľkej divadelnej sále budovy starej smenovne, v drevenom divadle v Streleckej priekope pri Michalskej bráne a od 60. rokov 18. storočia sa hrávalo v divadelnej sále v Zelenom dome (Grünes Stübel) na dnešnom Hlavnom námestí v Bratislave.

Schwälenie zmluvy medzi Jurajom Čáikom a mestom Bratislava, ktorá bola podpísaná 8. marca 1776 a hovorí o prenájme divadla na 20 rokov od 7. apríla 1776

Plány Bratislavského mestského divadla – prvého kamenného divadla v Hornom Uhorsku

Projekt prestavby divadla architektov Ferdinanda Fellnera ml. a Hermanna Gottlieba Helmera

Z druhej polovice 18. storočia sú tiež známe informácie o divadle Pálfičovcov v Bratislave. Budova stála v záhrade ich paláca pod Bratislavským hradom (dnes budova Vysokej školy múzických umení) a slúžila aj na prenajímanie priestorov na rôzne zábavy či plesy. V rokoch 1884 – 1886 počas stavby mestského divadla slúžila budova ako provízorne divadlo pre predstavenia mestského divadla. Prvé bratislavské kamenné mestské divadlo bolo postavené v roku 1776 zásluhou grófa Juraja Čákiho na mieste, kde dnes stojí historická budova Slovenského národného divadla. Pozemok pre divadelnú budovu získal gróf Čáki od mesta a na základe projektu vypracovaného architektom Matejom Walchom zo Svätého Jura sa začalo s výstavbou ešte v auguste roku 1775. Budova prvého kamenného divadla v Hornom Uhorsku bola otvorená 9. novembra 1776 divadelnou hrou *Mediciovci* od nemeckého autora Johanna Christiana Brandesa. Vystupovali tu rôzne nemecké divadelné spoločnosti – Emmanuela Schikanedera, Ludwiga Christopa Seippa, Huberta Kumpfa či Fridricha Zöllnera. Svoje miesto tu našli aj poprední hudobníci, herci a dirigenti a vystúpili tu i mnohé talianske a maďarské operné spoločnosti a divadelné súbory. Vo funkcii riaditeľa divadla sa vystriedali Hubert Kumpf, Ludwig Christoph Seipp, Karol Wahr, Johann August Stöger či František Pokorný. Divadlo malo tri poschodia, pričom na 1. a 2. poschodí boli situované lôže a na 3. poschodí galéria. Viedenskí maliari maľovali dekorácie do divadla a technické vybavenie zabezpečil vo Viedni samotný gróf Čáki. Divadlo v tomto čase disponovalo kulisami pre červenú, antickú a obyčajnú sálu, pre lepiacu izbu, pre krajinu, žalár a horizont s vodou a bez vody. Za oponou boli šatne pre hercov, ktorí spolu s hudobníkmi vstupovali do divadla osobitnými vchodmi. V roku 1884 však divadlo zbúrali kvôli zlému technickému stavu a na tom istom mieste bola postavená opäť nová budova mestského divadla.

Za architektonickým projektom stála významná dvojica architektov Ferdinand Fellner ml. a Hermann Gottlieb Helmer, ktorá projektovala i divadlá v mnohých európskych mestách (Sofia, Budapešť, Brno, Berlín a i.). Nové mestské divadlo bolo otvorené 22. septembra 1886 predstavením opery od maďarského skladateľa Ferencu Erkelu s názvom *Bánk Bán* za účasti uhorského ministerského predsedu Kolomana Tiszu, ktorý prišiel aj s ďalšími politickými predstaviteľmi z Budapešti. Bratislavské mestské divadlo slúžilo tak ako aj v starej aj v novej budove prevažne vystúpeniam maďarských a nemeckých divadelných a operných súborov. Rozsiahlou zmenou do prevádzky divadla priniesol vznik prvej Československej republiky v roku 1918 a založenie Družstva Slovenského národného divadla v roku 1919. Do roku 1920 bolo zaužívaným pravidlom, že prvú polovicu sezóny sa hrávali maďarské predstavenia a druhú polovicu zase nemecké. Od roku 1920 však nastal zlom a začali sa konať české a neskôr slovenské predstavenia. Budova z roku 1886 sa zachovala, no začal sa v nej písať ďalší nový príbeh – príbeh profesionálneho slovenského divadla. Od roku 1920 až do dnešných dní je sídlom Slovenského národného divadla.

Spisbuch

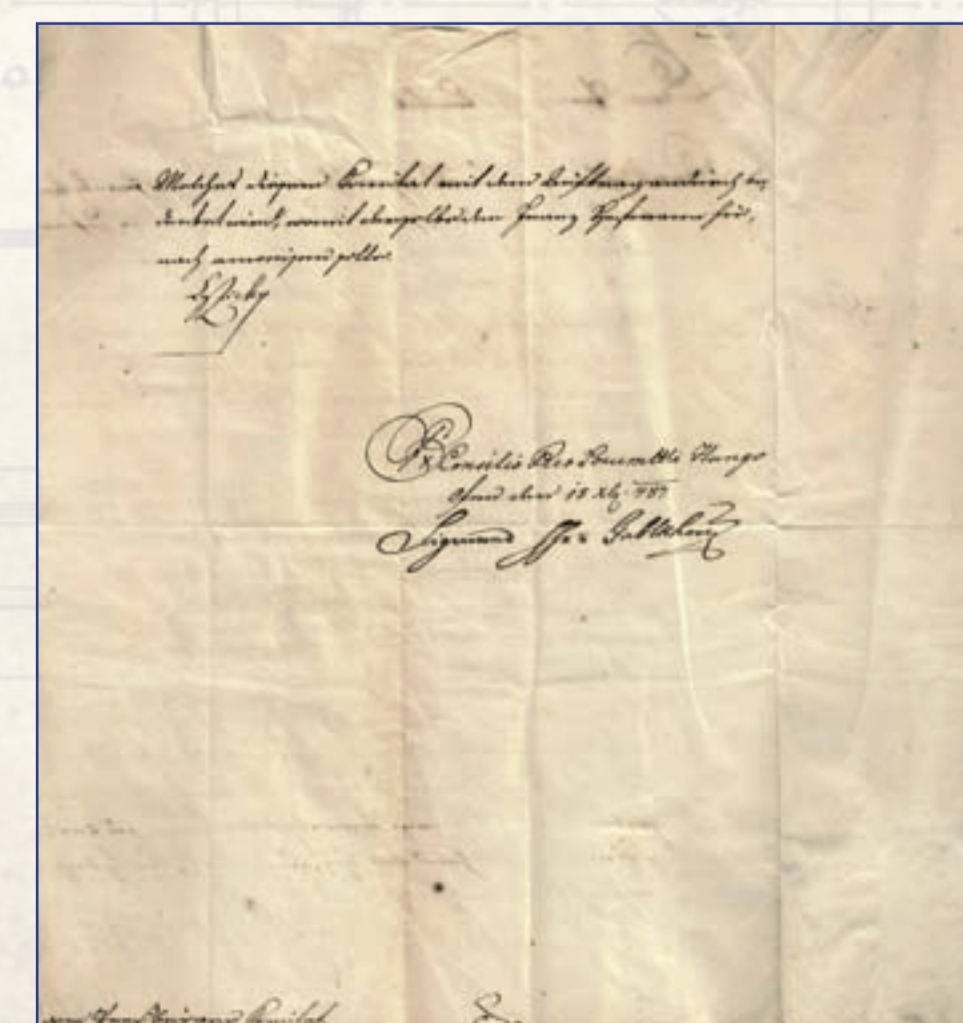
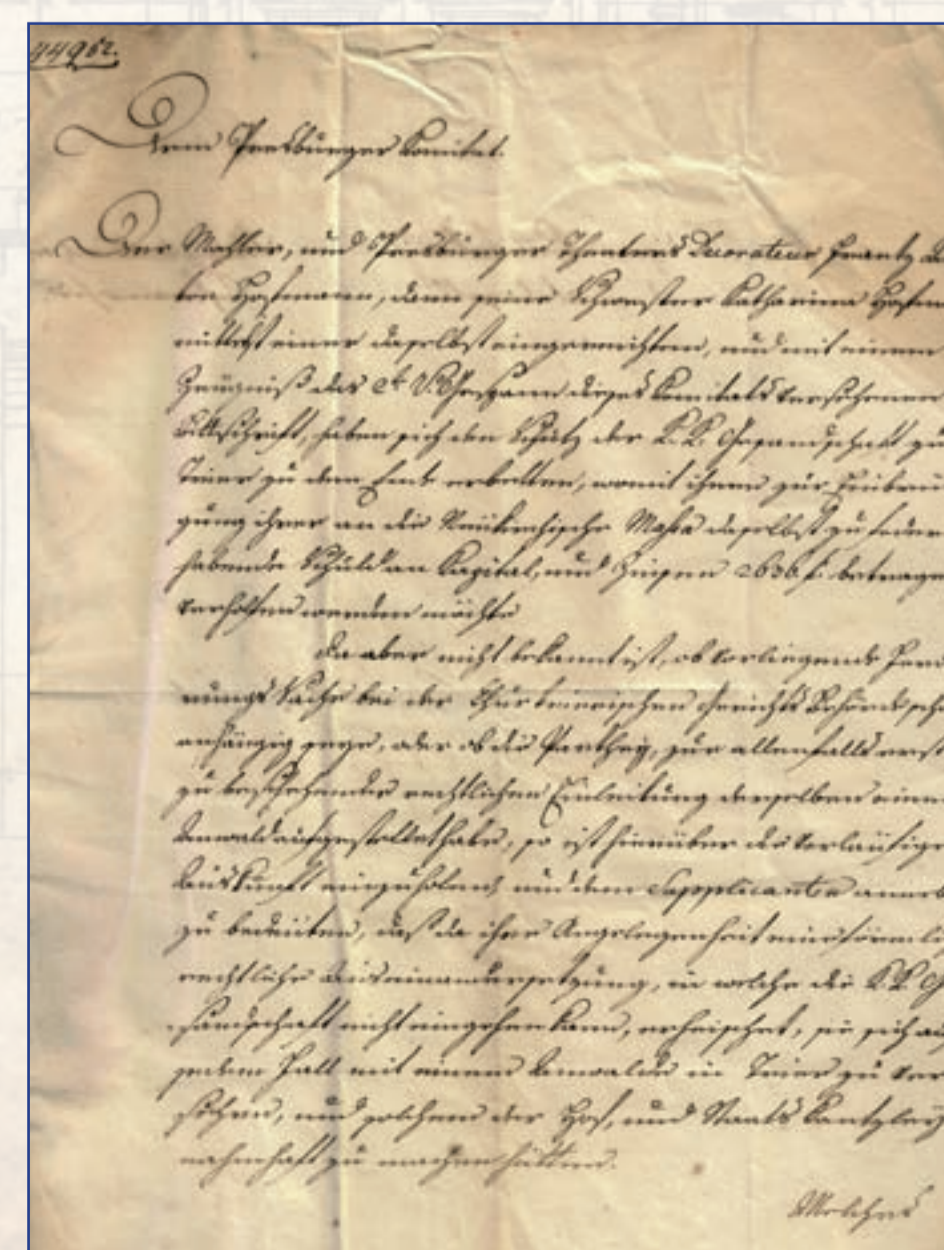
1778	1. akt	118
	2. akt	119
	3. akt	120
	4. akt	121
	5. akt	122
	6. akt	123
	7. akt	124
	8. akt	125
	9. akt	126
	10. akt	127
	11. akt	128
	12. akt	129
	13. akt	130
	14. akt	131
	15. akt	132
	16. akt	133
	17. akt	134
	18. akt	135
	19. akt	136
	20. akt	137
	21. akt	138
	22. akt	139
	23. akt	140
	24. akt	141
	25. akt	142
	26. akt	143
	27. akt	144
	28. akt	145
	29. akt	146
	30. akt	147

1778

Zoznam hier hraných v mestskom divadle za január roku 1778

Gróf Karol Pálfi 21. februára 1789 oznamuje bratislavskému podžupanovi, že povoľuje riaditeľovi bratislavského mestského divadla páňovi Zöllnerovi uviesť tradičné fašiangové hry

Kráľovská miestodržiteľská rada v roku 1788 žiada o informáciu vo finančnej záležitosti maliara a divadelného dekorátora v Bratislave Františka Antona Hofmanna